

Patvērums un EIROPAS SAVIENĪBA

Vispārējās cilvēcības vārdā ir jādod cilvēkiem iespēja bēgt no vajāšanas un atrast patvērumu citā valstī.

Jau pasaules vecākajā grāmatā Bībelē mēs lasām faktus par cilvēkiem, kuri devušies bēgļu gaitās, meklējot patvērumu citās zemēs – Jēzus kopā ar ģimeni bēg uz Ēģipti, lai izvairītos no terora Palestīnā. Visiem zināmas bēgļu straumes, kas bēga no totalitārisma Eiropā XX gadsimtā. Arī Latvijas tauta ir piedzīvojusi traģisku vēsturi, kas spieda doties bēgļu gaitās. Visas galvenās kultūras un reliģijas tradīcijas ir atzinušas galveno cilvēka pienākumu – sniegt pajumti vajātājiem.

Nu jau vairāk nekā desmit gadus arī Latvija saskaras ar patvēruma jautājumiem. Dramatiski notikumi norisinājās 1994. gada Ziemassvētkos, kad Baltijas jūrā uz sēkļa uzskrēja kuģis. Tajā atradās vairāk nekā 100 bēgļi, kuri devās caur Latviju uz Zviedriju. Šie cilvēki tika nogādāti atpakaļ Latvijā. Tajā laikā Latvijā nebija patvēruma likumdošanas, tāpēc šo cilvēku liktenis ilgstoši netika atrisināts. Līdz beidzot tika panākts kompromiss – 1996. gada rudenī bēgļus uzņēma Skandināvijas valstis, bet Latvija apņēmas pieņemt patvēruma likumdošanu.

1997. gada jūnijā tika ratificēta Ženēvas Konvencija par bēgļa statusu un pieņemts atbilstošs likums.

Latvijai, iestājoties Eiropas Savienībā (ES), patvēruma politikas esamība valstī bija viena no pamatprasībām.

Eiropas Savienības vienotā patvēruma politika

Jautājums par nepieciešamību visām ES dalībvalstīm vienādot patvēruma sistēmas un standartus kļuva aktuāls jau 90. gadu sākumā. Tomēr īpaša uzmanība šai tēmai tiek pievērsta kopš Amsterdamas līguma spēkā stāšanās 1999. gadā, pēc kā pamazām iezīmējas konkrēti etapi ES vienotās patvēruma sistēmas izveidē. Pirmais solis – visām dalībvalstīm jānodrošina **obligātie standarti patvēruma procedūrai**. Tādēļ šobrīd arī Latvijā nepārtraukti notiek aktīvs darbs pie obligāto standartu ieviešanas, kas praksē izpaužas kā direktīvu un citu ES normatīvo aktu ieviešana nacionālajā likumdošanā. Nākamais solis – **vienotu standartu un patvēruma procedūras ieviešana** visās ES dalībvalstīs. Jau šobrīd ES institūcijās tiek pieņemti politiskie lēmumi, kas jau skaidri iezīmē vienotās patvēruma politikas aprišes, kuras ieviešana nodrošinās to, ka patvēruma meklētājiem jebkurā ES dalībvalstī tiks nodrošināta ātra lietas izskatīšana, atbilstoši izmitināšanas standarti un sociālais nodrošinājums pēc attiecīga statusa saņemšanas.

Patvēruma politikas izstrādāšana un īstenošana Latvijā ir viena no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) funkcijām.

Kas ir patvēruma meklētājs?

Persona, kas pieprasa patvērumu un par tādu tiek uzskatīta, kamēr nav izskatīts pieteikums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.

Ja persona vēlas lūgt patvērumu Latvijā, tai jāvērsas Valsts robezsardzē (VRS). Pieteikumu var iesniegt:

- robežkontroles punktā pirms ieceļošanas Latvijā vai
- jebkurā VRS struktūrvienībā.

Lēmumu par patvērumu pieņem PMLP. Šo lēmumu persona var pārsūdzēt.

Kas ir bēglis?

Persona, kura sakarā ar labi pamatotām bailēm no vajāšanas rases, reliģijas, tautības, piederības sociālai grupai jeb politiskās pārliecības dēļ atrodas ārpus savas pilsonības valsts un nespēj jeb sakarā ar šādām bailēm nevēlas izmantot šīs valsts aizsardzību.

Kas ir alternatīvais statuss?

Personai, kura nevar pretendēt uz bēgļa statusu, var piešķirt alternatīvo statusu, ja personas mītnes zemē draud nāves sods, spīdzināšana, necilvēcīga izturēšanās vai ārējo vai iekšējo bruņoto konfliktu dēļ personai ir nepieciešama aizsardzība un tā nevar atgriezties dzimtenē.

Personai vai personu grupai, kas savu valsti atstājusi etnisko konfliktu vai pilsoņu kara dēļ, var piešķirt pagaidu

aizsardzību. Tā dod tiesības noteiktu laiku uzturēties Latvijas Republikā. Jautājumu par pagaidu aizsardzības piešķiršanu izlemj Ministru kabinets.

Kādas ir bēgļa un personas, kurai piešķirts alternatīvais statuss, tiesības?

Bēglis saņem pastāvīgās uzturēšanās atļauju, savukārt persona, kurai piešķirts alternatīvais statuss – termiņuzturēšanās atļauju.

Šīm personām ir visas ekonomiskās, sociālās, personiskās un citas tiesības un brīvības, kā arī pienākumi, kas iekļauti Satversmes 8.nodaļā "Cilvēka pamattiesības".

PAPILDU INFORMĀCIJA:

Iekšlietu ministrija

Raiņa bulv. 6, Rīga, LV 1050

Tāl.: 7219263

E-pasts: kanceleja@iem.gov.lv

<http://www.iem.gov.lv>

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Raiņa bulv. 5, Rīga, LV 1050

Bezmaksas tālr.: 8007657

E-pasts: pmlp@pmlp.gov.lv

<http://www.pmlp.gov.lv>

Valsts robezsardze

Rūdolfas iela 5, Rīga, LV 1012

Tāl.: 7075715

E-pasts: robezsardze@rs.gov.lv

<http://www.rs.gov.lv>

**Eiropas Savienības
informācijas aģentūra**

**Informācija par Eiropas Savienību un
Latvijas dalību tajā:**

- Eiropas Savienības likumdošana,
- periodiskie izdevumi,
- datu bāzes, semināri, lekcijas, diskusijas.

www.esia.gov.lv

esia@esia.gov.lv

Tālr.: 7212611

Aspazijas bulv. 28, Rīga, LV 1050

**Saeimas Eiropas Savienības
informācijas centra
informatīvais tālrunis:**

EIRO | **7211111**
INFO | **UZZINI PAR
EIROPAS SAVIENĪBU**

Šī publikācija tapusi ar Eiropas Savienības informācijas aģentūras finansiālu atbalstu.
Par tās saturu pilnībā atbild Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Pilsonības un
migrācijas lietu pārvalde.

Foto: ANO Augstais komisariāts bēgļu jautājumos (www.unhcr.ch)